Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

13.12.2018

Eduskunnan
hallintovaliokunta

Hallituksen esitys (HE 252/2018 vp) eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto koskien esityksessä ehdotetun kaltaisen sääntelyn harkitsemista poliisihallinnossa

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön poliisiosaston lausuntoa liittyen siihen, tulisiko hallituksen esityksessä ehdotetun kaltaista sääntelyä harkita jatkossa myös esim. ylimpiin poliisivirkoihin ja suojelupoliisin virkoihin.

Kaksoiskansalaisuusasiaa on käsitelty poliisihallinnon osalta 1.1.2018 voimaan tulleiden valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:ien muuttamisen (L 948/2017) ja turvallisuusselvityslain muuttamisen (L 949/2017) yhteydessä, joita koski hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 70/2017 vp). Samassa yhteydessä muutettiin Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 24 ja 24 a §:ää. Edellä mainittujen lakien muutosten tavoitteena oli keskeisten kansallisten turvallisuusetujen suojaaminen.

Valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:ssä säädetään mihin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Pykälän 1 momentin 7 kohdan nojalla vaatimus koskee sisäministeriön toimialan viraston päällikön välittömänä alaisena toimivan päällikön ja johtajan virkaa, poliisilaissa (872/2011) tarkoitettua poliisimiehen virkaa, suojelupoliisin muuta kuin poliisimiehen virkaa, poliisihallinnon virkaa, jonka tehtäviin kuuluu muutoin kuin satunnaisesti käsitellä suojaustasoon I tai II kuuluviksi luokiteltuja asiakirjoja, sekä rajavartiolaitoksen virkaa. Lain 7 §:n sääntely ei estä sitä, että valittavalla henkilöllä ei voisi olla myös toista kansalaisuutta.

Valtion virkamieslain 8 c §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on nimitysharkinnassa otettava huomioon nimitettävän tai tehtävään määrättävän nuhteettomuus sekä varmistettava, ettei hänellä ole virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muissakin suhteissa edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti. Viranomaisen edellä tarkoitettua velvollisuutta arvioitaessa on otettava huomioon täytettävänä olevan viran tai tehtävän luonne, nimitettävänä olevan henkilön aikaisemmat palvelussuhteet valtioon ja niiden hoitamisen asianmukaisuus sekä viranomaisen käytettävissä olevat keinot nimitettävän taustan selvittämiseksi.

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 24 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan mukaan opiskelijaksi voidaan ottaa henkilö, joka on Suomen kansalainen sekä poliisin tehtävissä edellytettävällä tavalla nuhteeton, jolla ei ole sellaisia sidonnaisuuksia, jotka vaarantavat tehtävien asianmukaista ja riippumatonta hoitamista, ja joka on muutoinkin luotettava.

Turvallisuusselvityslain (726/2014) muutos mahdollisti aikaisempaa laajemmat keinot ulkomaansidonnaisuuksien selvittämiseen. Turvallisuusselvitysmenettely on keskeinen keino erilaisten sidonnaisuuksia koskevien arvioiden tekemisessä. Tammikuun 2018 alusta tehdyn lain muutoksen myötä mm. henkilön ulkomaansidonnaisuuksia koskeva

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

selvitys voidaan osana henkilöturvallisuusselvitystä laatia henkilöstä, jota ollaan valitsemassa valtion turvallisuuden ja muiden kansallisten etujen suojan kannalta keskeisimpiin virkoihin ja tehtäviin. Selvityksen kohteen on myös annettava toimivaltaiselle viranomaiselle tiedot ulkomaansidonnaisuuksien muutoksista. Edelleen toimivaltainen viranomainen voi tarkastaa tietoja eri rekistereistä ja hankkia tietoja ulkomailta turvallisuusselvityslaissa säädetyin edellytyksin.

Poliisihallinnon osalta kysymys on keskeisesti valtion sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen/kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä tehtävistä, joissa mm. on pääsy sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen (kansalliseen turvallisuuteen) koskeviin seikkoihin ja tietoihin. Kategorinen rajoittaminen kansalaisuuden tai ulkomaansidonnaisuuden perusteella voisi muodostua poliisin osalta haasteelliseksi esimerkiksi tilanteissa, joissa voi olla tarve rekrytoida eri osaamis- tai kulttuuritaustan omaavia henkilöitä. Toisaalta sisäasiainhallinnon tehtävissä monikansalaisuus (kaksoiskansalaisuus) voi yksin tai yhdessä muiden tekijöiden kanssa olla riski, joka on otettava huomioon. Riski voi ilmetä mahdollisina lojaliteetti- tai eturistiriitaongelmina. Kokonaisuusarvioinnissa on otettava huomioon kansainväliset sopimusvelvoitteet ja perustuslailliset näkökulmat.

Sisäministeriön poliisiosasto seuraa HE 252/2018 vp:n käsittelyä ja siinä yhteydessä esille tulevia näkökulmia.

Osastopäällikkö Risto Lammi

Tiedoksi

Ministeri Mykkänen
Kansliapäällikkö Salmi
Erityisavustaja Andersson-Bohren
Erityisavustaja Rautanen
Johdon sihteerit Lummi, Vihervirta, Landström
Poliisiosaston osastopäällikkö Lammi
oikeus@intermin.fi